

LAUKAAN ESI- JA PERUSOPETUKSEN SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

KIUSAAMINEN

VÄKIVALTA JA HÄIRINTÄ

SUUNNITELMALLINEN ENNALTAEHKÄISY

Suunnitelmallisuus, Arvot & Yhteisöllinen toimintakulttuuri

Ennaltaehkäisyn erityispiirteitä

KIUSAAMISEEN JA HÄIRINTÄÄN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

TOIMINTA VÄKIVALTATILANTEESSA

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

YHTEISTYÖ VIRANOMAISTEN KANSSA

LÄHTEET

LIITE 1 VISUAALINEN TIIVISTETTY SUUNNITELMA

LIITE 2 OPPILAILLE—KIUSAAMISEEN JA HÄIRINTÄÄN PUUTTUMISEN MALLI

LIITE 3 UHKA- JA VÄKIVALTATILANTEIDEN ILMOITUSLOMAKE

JOHDANTO

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (13 §) mukaan opiskeluhoitosuunnitelmaan on kirjattava suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Laadittu suunnitelma koskee Laukaan esi- ja perusopetusta. Koulut tekevät yksikkökohtaiset tarkennukset koulun toimintasuunnitelmaan lukuun 5.2.5. Päiväkotien yhteydessä olevien esiopetusryhmien osalta yksikkökohtaiset tarkennukset tehdään dokumenttiin: Laukaan päiväkotien esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvät tarkennukset.

Suunnitelma sisältää:

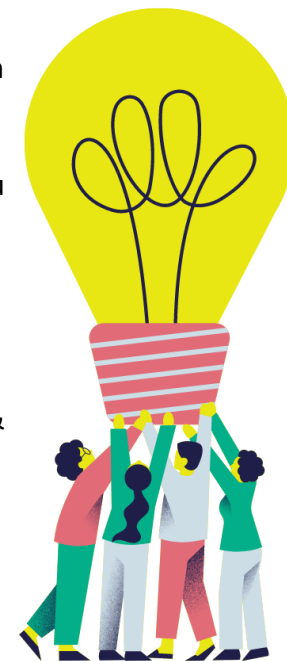
- Katsauksen kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan liittyviin käsitteisiin
- Laukaan kunnan toimintaperiaatteet suunnitelmalliseen ennaltaehkäisyyn huomioiden kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyn erityispiirteet.
- Laukaan kunnan puuttumisen mallit kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään.

Kaikilla henkilökuntaan kuuluvilla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään sekä toimia niiden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Suunnitelman tarkoituksena on kouluyhteisön sekä huoltajien tietoisuuden lisääminen kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä, sekä osaamisen vahvistaminen niiden vastaiseen työhön. Esiopetuksessa suunnitelmaa sovelletaan toimintaympäristön ja lasten ikätason mukaisesti.

”Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kouluihin ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.” (Perusopetuslaki 29 §.)

”Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.” (Perusopetuslaki 35 §.)

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus taata turvallinen opiskeluympäristö, joka koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön kattaa sen ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan koulussa tai sen ulkopuolella. Tämä koskee myös perusopetuksen työelämään tutustumista. Velvollisuus ei siis koske oppilaan vapaa-aikaa eikä koulumatkoja. (Laitinen, Haanpää, Francke & Lahtinen 2020.)

KIUSAAMINEN

Kaikkeen koulussa tapahtuvaan epäasialliseen käytökseen on puututtava: Kiusaamiseen puuttuminen on opetus- ja opiskeluhooltohenkilöstön virkavastuu.

Kiusaaminen on väkivallan erityismuoto, ja se voi ilmetä henkisenä, fyysisenä tai seksuaalisena väkivaltana. (Bildjuschkin ym. 2020.)

”Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua.” (Laitinen ym. 2020:3a.)

Kiusaamisen ominaispiirteitä: Toistuvuus, tietoisuus sekä vallankäyttö. Kiusaaja ja kiusattu ovat usein epätasaväkisiä eli kiusaajalla on fyysisesti, sosiaalisesti tai henkisesti enemmän valtaa. Usein on kyse ryhmäilmiöstä, ja oppilaat ottavat erilaisia rooleja. Huomioitava myös kiusatun subjektiivinen kokemus tilanteesta eli koee kiusattu itse, että häntä kiusataan. Erityisryhmään kuuluvalla lapsella on merkittävästi suurempi riski joutua koulukiusatuksi. (emt.)

Kiusaaminen voi ilmetä (emt.):

- **sanallisena** (nimittely, pilkkaaminen, toisen naurun alaiseksi tekeminen)
- **epäsuorasti** (mm.ryhmässä manipulointi tai poissulkeminen, juorujen tai valheiden levittäminen)
- **omaisuuteen kohdistuvana** (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen)
- **fyysisenä** (mm. töniminen, lyöminen, potkiminen)
- **syrijintänä & häirintänä** (ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen perusteella)
- **verkossa** (mm. nimittely, valheellisen tiedon tai yksityisasioiden levittäminen, poissulkeminen)

Opettajan tulee puuttua myös verkossa tapahtuvaa kiusaamiseen, jos se tapahtuu **kouluajalla, kouluun liittyvässä toiminnassa ja johon on osallisena koulun oppilaita**. Kouluaika ja kouluun liittyvä toiminta ovat sellaisia, joissa oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai muun opetuksen järjestäjän hyväksymän suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan koulussa tai sen ulkopuolella. (emt.)

Verkkokiusaamisen piirteitä (emt.):

- Verkkokiusaamista on vaikea paeta sen julkisuuden sekä materiaalien helpon leviämisen vuoksi.
- Kiusaajilla on mahdollisuus toimia anonyymisti, jolloin kiusaajia voi olla vaikea tunnistaa.
- Lapset, joita kiusataan netissä, tulevat usein kiusatuiksi myös muilla tavoilla.

Kiusaaminen voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkit, jos kyseessä on esim. pahoinpitely, kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen tai laiton uhkaus, omaisuuteen kohdistuva vahingonteko, näpistys, varkaus tai kiristys. Rikosnimikkeitä verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen ovat mm.: laiton uhkaus, viestintärauhan rikkominen, identiteettivarkaus, tekijänoikeusrikos, tietoliikenteen häirintä, tietomurto, viestintäsalaisuuden loukkaus, petos ja datavahingonteko. (emt.)

VÄKIVALTA

WHO:n määritelmän mukaan väkivalta on: ”**vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen tai kuolemaan.**”

Väkivalta ilmenee mm.:

Fyysinen väkivalta= ilmenee henkilön ruumiillisen koskemattomuuden tahallisena loukkauksena. Esim. töniminen, repiminen, ravistelu, lyöminen, potkiminen, kuristaminen tai ampumatai teräaseen käyttö.

Henkinen väkivalta= ilmenee henkilön psyykkisen hyvinvoinnin tahallisena vahingoittamisena. Esim. alistaminen, arvostelu, nimittely, halveksuminen, kontrollointi, eristäminen, tavaroiden hajottaminen tai jollakin näistä uhkailua. Fyysisellä väkivallalla uhkailu on henkistä väkivaltaa.

Seksuaalinen väkivalta= ilmenee henkilön seksuaalisen koskemattomuuden tai itsemääräämisoikeuden tahallisena loukkauksena.

Lapseen kohdistuva seksuaaliväkivalta tarkoittaa kaikkia niitä tekoja, jotka loukkaavat lapsen seksuaalista koskemattomuutta. Teot voivat sisältää ahdistelua, lähentelyä, koskettelua, pakottamista kosketteluun sekä painostamista tai pakottamista seksuaalisiin tekoihin. (Bildjuschkin ym. 2020; THL 2024.)

HÄIRINTÄ

Häirinnäksi määritellään tilanne, jossa **luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkupe- rään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.** (OPH 2024A.)

Jokaisella on oikeus ihmisarvon loukkaamattomuuteen ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Loukkaavaa käytöstä ei saa hyväksyä, vaan siihen tulee puuttua välittömästi. Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolaisissa (609/1986, 7§) kiellettyä syrjintää ja se loukkaa opiskelu- ja työrauhaa sekä yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Myös yhdenvertaisuuslaki (1325/2014, 14 §) kieltää häirinnän ja syrjinnän.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla ilmapiirin, joka on uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava. (Tasa-arvolaki 7 §.)

Lasten ja nuorten kohdalla seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle.

Seksuaalinen häirintä voi olla toistuvaa tai yksittäinen teko. Johdonmukainen häirintään puuttuminen parantaa luottamusta ja vaikuttaa myönteisesti oppilaiden oppimiseen. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä mm. seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat ilmeet tai eleet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- pornoaineiston esille asettaminen
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- ei-toivottu fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset (Laitinen, Lahtinen, Haanpää, Järvinen, Granskog, Turunen-Zwinger 2020:4a).

SUUNNITELMALLINEN ENNALTAEHKÄISY

Laukaan esi- ja perusopetuksessa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen ennaltaehkäisevä työ nojaa **suunnitelmallisuuteen, yhtenäisiin arvoihin sekä yhteisölliseen toimintakulttuuriin**, jossa on huomioitu yksilö-, ryhmä- ja yhteisötaso.

Ennaltaehkäisy on osa yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, joka on kaikkien koulussa työskentelevien tehtävä. Ennaltaehkäisyn toimet koskettavat sekä kiusaamista, väkivaltaa että häirintää.

Suunnitelmallinen ennaltaehkäisytyö tukee myös kouluun kiinnostumista ja vähentää koulupoissaoloja.

Yksikkökohtaisia ennaltaehkäisyn toimia voivat olla esim.

- ryhmäytymispäivät
- kiusaamisen vastainen työryhmä
- tukioppilastoiminta
- kummitoiminta
- teemapäivät tai -viikot
- VERSO
- huoltajien kanssa toteutettavia yhteistyön käytänteitä
- koulunuorison kanssa toteutettavia yhteistyön käytänteitä
- kiusaamisesta ilmoittamisen sähköinen lomake
- jne.

Opetusta koskevat muut suunnitelmat ja mallit kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastaisessa työssä:

- Yksiköiden järjestyssäännöt, toimintasuunnitelma ja yhteisöllinen opiskeluhoillon vuosikello
- Opetuksenjärjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat
- Läsnaolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli
- Hyvinvointiopetuksen vuosikellon mukaiset oppitunnit ja tuokiot
- Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminta

Suunnitelmat löytyvät: [Laukaa – Laukaan kunnan sivistyspalvelut \(peda.net\)](https://peda.net)

SUUNNITELMALLISUUS

- Yksikön johtaja koordinoi ja johtaa kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastaista työtä omassa yksikössä - ja vastaa sen toteutumisesta, seurannasta ja arvioinnista.
- Yksikkökohtaiset tarkennukset toimintatavoista kirjataan: Koulun toimintasuunnitelma/Päiväkotien esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvät tarkennukset.
- Yksiköissä on periaatteet, miten hyväksyvää ja kunnioittavaa ilmapiiriä luodaan ja ylläpidetään.
- Suunnitelma ja toimintatavat turvallisuuteen liittyen käydään läpi oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa.
- Henkilöstö saa perehdytyksen yhteiseen toimintamalliin.
- Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita käsitellään säännöllisesti ja huolehditaan käytänteiden ajantasaisuudesta.
- Ilmenneet kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset kirjataan.
- Hyödynnetään kyselyjä kokemusten arvioinnissa.
- Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän suunnitelma päivitetään tarvittaessa, sen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain.
- Oppilaiden valvonta oppimisympäristöissä järjestetään olosuhteet huomioiden riittäväksi.

ARVOT

- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ei hyväksytä missään muodossa.
- Henkilöstö puuttuu epäasialliseen kohteluun systemaattisesti.
- Tasa-arvoinen, yhdenvertainen, oikeudenmukainen ja arvostava kohtelu.
- Henkilökunta tunnistaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän riskitekijöitä sekä niiden ilmenemisen tunnusmerkkejä.
- Henkilöstö osallistaa oppilaat turvallisen oppimisympäristön luomiseen.
- Oppilaille opetetaan, mitä kiusaaminen, väkivalta ja häirintä ovat, niiden tunnusmerkkejä, sekä miten toimia niitä kohdattaessaan.
- Oppilaita rohkaistaan vertaisvastuuseen: vertaisten epäasialliseen käytökseen puuttumiseen ja aikuiselle kertomiseen.
- Huoltajia kannustetaan keskustelemaan lastensa kanssa hyväksytyistä toimintatavoista.

YHTEISÖLLINEN TOIMINTAKULTTUURI

- Yhteisöllisyyttä rakennetaan yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.
- Tutustuminen, ryhmäyttäminen sekä yksinäisyyden ehkäiseminen läpi opinpolun.
- Kohdataan, huomataan hyvä ja annetaan positiivista palautetta.
- Aikuiset näyttävät esimerkkiä omalla toiminnallaan.
- Tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen arjessa sekä hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti.
- Oppilaat ja huoltajat ovat mukana suunnittelemassa ja luomassa yhteisöllisyyttä lisäävää toimintakulttuuria.
- Vuorovaikutteinen ja varhainen yhteistyö huoltajien kanssa.
- Yhteistyö opiskeluhoollon toimijoiden kanssa.
- Yhteistyö eri viranomaisten, järjestöjen tai muiden tahojen kanssa (esim. poliisi, sosiaali-toimi, seurakunta, nuorisotoimi).

ENNALTAEHKÄISYN ERITYISPIIRTEITÄ

KIUSAAMISEN EHKÄISY

- Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyssä on paljon samoja piirteitä, sillä kiusaaminen on yksi väkivallan muoto.
- Panostetaan turvallisuutta edistävään johtamiseen, toimintakulttuuriin ja -tapoihin.
- Jokainen suhtautuu kiusaamiseen vakavasti, ja tekee selväksi, ettei sitä hyväksytä.
- Panostaminen yhteisön ja ryhmien toimintaan, sillä kiusaaminen on aina sosiaalinen ilmiö.
- Aikuiset näyttävät esimerkkiä omalla toiminnallaan ja tukevat oppilaita.
- Tiedostetaan, että kiusaamisesta kertominen voi olla vaikeaa, ja tarjotaan väyliä kertoa kiusaamisesta.
- Tiedostetaan kiusaamisen ilmiöitä, ja että kiusaaminen voi olla rikos.
- Huomioidaan oppilaiden ikätaso ja kehitys.

VÄKIVALLAN EHKÄISY

- Panostetaan turvallisuutta edistävään johtamiseen, toimintakulttuuriin ja -tapoihin.
- Tunnistetaan erilaisia väkivallan muotoja.
- Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemusten varmistaminen.
- Panostetaan oppilaantuntemukseen ja tehdään tarpeellisia pedagogisia ratkaisuja.
- Parannetaan henkilöstön taitoja vastavuoroiseen kohtaamiseen sekä ymmärrystä oman käytöksen ja asenteen vaikutuksesta tilanteiden ennaltaehkäisyyn.
- Opitaan tunnistamaan sellaisia muutoksia oppilaissa, jotka saattavat olla merkki tulevasta aggressiosta.

HÄIRINNÄN EHKÄISY

- Panostetaan turvallisuutta edistävään aikuisten väliseen vuorovaikutukseen, koulun rakenteisiin ja toimintakulttuuriin. Tunnistetaan, että aikuisten vuorovaikutus ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit välittyvät eteenpäin lapsille ja nuorille.
- Yksiköiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekeminen ja toteuttaminen.
- Opetussuunnitelmassa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista etenkin itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä monilukutaito linkittyvät kiinteästi oppilaiden ymmärryksen ja osaamisen kehittämiseen häirinnästä.
- Seksuaalisen häirinnän vastaisen työn aloittaminen varhain, jotta sitä koskeviin asenteisiin voidaan vaikuttaa.
- Seksuaalisen häirinnän ehkäisy aihealueina monien oppiaineiden kuten terveystiedon, liikunnan, yhteiskuntaopin tai äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteissa ja sisällöissä.
- Nuorille tarjotaan tietoja ja taitoja pohtia omaa seksuaalisuuttaan, arvojaan, identiteettiään sekä minäkuvaansa. On tärkeää, että lapsi kokee, että seksuaalisuuteen liittyvistä asioista saa puhua ja aikuisille voi kertoa hämmentävistä ja pelottavistakin asioista.

KIUSAAMISEEN JA HÄIRINTÄÄN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

Epäasialliseen kohteluun puuttuu välittömästi aikuinen, jolle tulee tieto tai epäily.

Pysähtyy ja käskää lopettamaan. Selvittää, mitä meneillään.

Jos kyseessä kertaluontoinen riitatilanne:

Selvittelyn hoitaa ensisijaisesti tilanteen havainnut aikuinen, sekä välittää tiedon esiopettajalle/luokanopettajalle/luokanohjaajalle. Vakavissa tai toistuvissa tilanteissa huoltajille ilmoitus, sekä tarpeenmukainen selvittely ja seuranta.

Jos kiusaamisen tai häirinnän tunnusmerkit täyttyvät:

Kiusaaminen = Tahallista, toistuvaa, haitallista tai vahingoittavaa vallan käyttöä. Voi olla fyysistä/henkistä/seksuaalista väkivaltaa.

Häirintä = Käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti.

- Henkilökunta järjestää erilliset keskustelut osapuolten kanssa mahdollisimman pian. Keskustelutilanteisiin osallistuu mahdollisuuksien mukaan aina kaksi aikuista.
- Kiusatuksi joutunut voi nimetä itselleen turvallisen aikuisen koulusta, joka tukee häntä ja osallistuu keskusteluihin mahdollisuuksien mukaan.
- Keskustelut kirjataan yksikön sisäisesti käytössä olevalle Selvittelylomakkeelle.
- Jos jollekin osapuolelle todetaan tarve monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen, laaditaan Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 19 §-20 § mukaisesti opiskeluhuollon kertomus.
- Seksuaaliväkivallan tai rikoksen epäilyssä välittömästi poliisin/lastensuojelun konsultointi sekä Lastensuojelulain 25 § mukaisesti [lastensuojeluilmoitus](#) ja/tai [rikosilmoitus](#).
- Koulumatkan/esiopetusmatkan aikana tapahtuneesta kiusaamisesta velvollisuus ilmoittaa huoltajille, osapuolet voidaan ohjata sovitteluun (K-S:n sovittelutoimisto).

Selvittely ja seuranta

- Keskustelut osapuolten kanssa erikseen, ellei yhteiskeskustelua toivota. Tehdään sopimus, annetaan määräykset toimintatavoista, sekä tehdään selväksi, mitä tapahtuu, jos sopimus ei pidä. Opettaja/yksikön johtaja määrää tarvittaessa asianmukaiset seuraamukset [perusopetuslain 35 § - 36 § mukaisesti](#).
- Varmistetaan säännöllinen seuranta ja oppilaan kokemus turvallisuudesta oppimisympäristöissä. Sovitaan kuka/ketkä vastaavat seurannasta: ensimmäisen kuukauden ajan viikoittain, sen jälkeen tarpeen mukaan.
- Asiasta ilmoitetaan kaikkien osapuolten huoltajille mahdollisimman pian. (POL 29 §.) Huoltajien on hyvä tarkkailla tilannetta ja lapsensa hyvinvointia sekä ilmoittaa, jos kiusaaminen jatkuu. Tiedottaminen ja vuorovaikutus huoltajien kanssa läpi prosessin.
- Tarjotaan osapuolille opiskeluhuollon tuki. Huomioidaan ryhmän tuen tarve, esim. tunne-/turva-/kaveritaidot. Tukipalveluita: Hyvaks: Tukipyssä kiusaamisasioissa, MLL: Selviydytään kiusaamisesta.
- Seurannassa kuullaan osapuolia ja varmistetaan, että kiusaaminen/häirintä on loppunut.

Kiusaamisen/Häirinnän jatkuessa tai jos selvittely hankaloituu:

- Kutsutaan huoltajat yhteiseen tapaamiseen tai järjestetään osapuolille erilliset tapaamiset, johon kutsutaan oppilas, huoltaja sekä kiusaamisen selvittelystä vastaava henkilöstö. Opettaja/yksikön johtaja määrää asianmukaiset seuraamukset. Sovitaan seuranta-aikataulu sekä kuka/ketkä vastaavat seurannasta. Tehostetaan yhteisöllisyyttä tukevia toimia yhteisössä/ryhmässä. Seurannassa kuullaan osapuolia ja varmistetaan kiusaamisen/häirinnän loppuminen. Keskustelut, sovitut asiat sekä seurantakeskustelut kirjataan yksikön sisäisesti käytössä olevalle Selvittelylomakkeelle.
- Harkitaan tarve monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen, jolloin laaditaan Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 19 §-20 § mukaisesti opiskeluhuollon kertomus.
- Poliisin ja lastensuojelun konsultointi sekä yhteistyö. Mahdollisuus hyödyntää sovittelua tapausten ratkaisemiseksi (Keski-Suomen sovittelutoimisto).
- Opetuksenjärjestäjällä on oikeus käyttää [perusopetuslain 35 § - 36 § mukaisia kurinpitokeinoja](#). Tarvittaessa opetuksen järjestäjä käyttää perusopetuslain 6 § mukaista oikeutta määrätä kiusaamiseen syyllistyneelle oppilaalle toinen lähikoulu.

TOIMINTA UHKA- JA VÄKIVALTATILANTEESSA

VÄKIVALLAN HAVAITSEMINEN → ARVIOI TILANTEEN VAKAVUUS

Vakavissa tilanteissa kriisisuunnitelman mukainen toiminta/
Hätätapauksissa soita 112

VÄLITÖN UHKA

Oppilaan itseensä tai toiseen oppilaaseen tai omaisuuteen kohdistama tai ulkopuolisen tahon aggressiivisen käyttäytymisen aiheuttama tilanne

- Oppilaan kokemaan väkivaltaan tai väkivaltaiseen käytökseen koulussa puututaan heti ja johdonmukaisesti. Vastuu opetusryhmän turvallisuudesta on opettajalla, ja kokonaisvastuu turvallisuudesta rehtorilla. Puuttumisessa huomioidaan lapsen ikä sekä kasvu ja kehitys.
- Tunnista aggressiivinen käytös. Ota kovaääninen uhkailu vakavasti. Pysy rauhallisena ja pyri rauhoittamaan tilanne ensisijaisesti puheella.
- Pyydä apua heti, kun mahdollista. Soita tarvittaessa 112.
- Turvaa sivulliset ja itsesi.
- Pyydä aggressiivista henkilöä poistumaan/Poistukaa paikalta.
- Tarvittaessa käytetään [Perusopetuslain 35-36 §:n mukaisia keinoja](#).
- Perusoikeuksien rajoittaminen voi tulla yksittäistapauksissa kyseeseen ainoastaan rikoslain 4 luvun 4 ja 5 §:ssä säädettyinä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona silloin, kun vähemmän rajoittavat toimet eivät tule kysymykseen. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun tai varhaiskasvatuksen toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta. Oppilaan fyysinen rajoittaminen on aina viimesijainen toimenpide ja siihen tulee turvautua vain tilanteissa, joissa muut toimet eivät riitä tai eivät ole sovellettavissa. Fyysinen rajoittaminen on lopetettava heti, kun se ei ole enää välttämätöntä tai tilanteeseen liittyvät riskit vaativat sen välitöntä lopettamista.

EI VÄLITÖNTÄ UHKAA

Kirjaa ylös mahdollisimman tarkasti, mitä sinulle kerrotaan/mitä havaitset.
Älä tee tulkintoja.

SELVITTÄMINEN

Väkivaltatapaukset käsitellään kurinpidollisena selvitystyönä, vastuu selvittämisen toimeenpanosta kuuluu yksikön johtajalle, joka hankkii tarvittavat selvitykset tilanteesta ja osapuolten kuulemisesta mahdollisimman pian. Tilanteen vaatiessa voidaan määrätä [Perusopetuslain 35-36 §:n mukaiset seuraamukset](#) kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella huomioiden seuraavat asiat:

- Tilanteen ja teon vakavuus
- Tekijän valmius ottaa vastuu teostaan
- Osapuolten valmius sovitteluun
- Tilanteen toistuvuus
- Muut mahdolliset vaikuttavat seikat

Kerrataan tapahtumien kulku: Mitkä tekijät olosuhteissa tai henkilökunnan toiminnassa edistivät ja mitkä haittasivat tilanteen ratkaisussa. Korjataan omaa toimintaa tarvittavilta osin.

Jos väkivalta kohdistunut myös työntekijään, tee esihenkilösi kanssa **sähköinen työturvallisuusilmoitus ja tarvittaessa tapaturmailmoitus**.

KIRJAAMINEN

Väkivaltatilanteesta ja/tai voimakeinojen käytöstä laaditaan koulun toimesta selvitys (Liite 3. Uhka- ja väkivaltatilanteiden ilmoituslomake) koulutuksen järjestäjälle, toinen kappale arkistoidaan koululle.

TUKI JA SEURANTA

- Yhteys opiskeluhooltoon ja tarjotaan osapuolille tarpeenmukainen opiskeluhoollollinen tuki mm. oppilaan tuki- ja turvallisuussuunnitelma.
- Kaikille osapuolille sovitaan seuranta ja toteutetaan jälkiseurantapalaveri, jossa tarkistetaan, että väkivalta on loppunut, ja että osapuolilla on tarvittava koulunkäynnin tuki.

VIRANOMAISYHTEISTYÖ

- Lastensuojelun ja poliisin konsultointi tarvittaessa.
- Lastensuojelulain 25 § mukaisesti [lastensuojeluilmoitus](#) ja/tai [rikosilmoitus](#).

Ilmoitus mahdollisimman nopeasti kaikkien osapuolten huoltajille (POL 29 §).

VAMMAT

Toiminta yksikön onnettomuustilanteiden ohjeiden mukaisesti. Vammat ohjataan näyttämään terveydenhoitajalle tai huoltaja ohjataan viemään lapsi terveyskeskukseen.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Huoltajat otetaan mukaan turvallisuutta ja hyvinvointia edistävien ja ennaltaehkäisevien toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huoltajille tarjotaan tietoa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi, sekä toimintaohjeista niiden ilmetessä.

Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan välittömästi, jos koti saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä.

Huoltajat otetaan varhaisessa vaiheessa mukaan selvittelyyn kiusaamis-, väkivalta- tai häirintätapausten ilmetessä.

Henkilökunta pitää oppilaiden huoltajat ajan tasalla koulussa tai esiopetuksessa sattuneista oppilasta koskevista selvittelyistä. Yhteydenottokanavat ovat puhelin, Wilma ja s-posti.

Kiusaamis- ja häirintätilanteiden pahentuminen ja vaikeatkin tilanteet voidaan estää varhaisella yhteistyöllä huoltajien kanssa. Tilanteisiin pyritään etsimään yhdessä ratkaisuja.

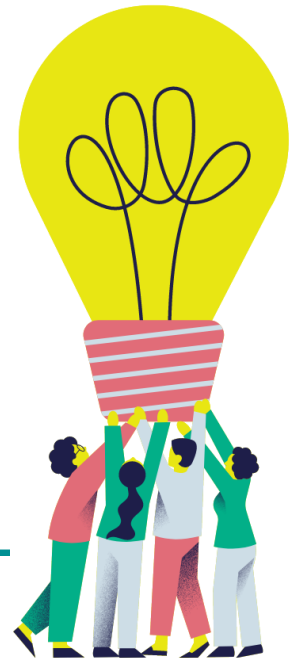
Huoltajia koskevaan tiedottamiseen liittyviä säädöksiä:

”Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.” (Perusopetuslaki 29 §.)
Ilmoitusvelvollisuus koskee myös esiopetusta.

”Vanhemmalla tai muulla huoltajalla on oman lapsensa asiassa pääsääntöisesti oikeus saada tieto myös salassa pidettävistä asiakirjoista. Huoltajalle tuleekin antaa tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta.” (OPH 2024B.)

”Huoltajille voidaan kertoa, ketkä ovat olleet kiusaamistilanteen osapuolia ja asiassa mahdollisesti annetut seuraamukset.” (Laitinen ym. 2020:3a).

”Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitettuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.” (Perusopetuslaki 36 a §.)

YHTEISTYÖ VIRANOMAISTEN KANSSA

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tilanteissa henkilökunnan on aina mahdollista konsultoida anonyymisti opiskeluhoitoa, poliisia, lastensuojelua tai muuta sosiaalihuoltoja, terveydenhuoltoja ja neuvolapalveluja.

Myös kiusaavaa, muita syrjivää ja väkivaltaisesti käyttäytyvää lasta tai nuorta on autettava yhdessä viranomaisten kesken. Yhteistyön tulee olla välitöntä ja suoraa, sekä lapsen ja nuoren edun mukaista.

Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojelulaki 25 §:n mukaan ”lasten ja nuorten kanssa toimivalla henkilöstöllä on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittaa sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle” (**tehdä lastensuojeluilmoitus**), ”jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka

- hoidon ja huolenpidon tarve
- kehitystä vaarantavat olosuhteet tai
- oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Teko on voinut tapahtua myös vapaa-ajalla.”

Ilmoitus poliisille

Lastensuojelulaki 25 §:n mukaisesti ”lasten ja nuorten kanssa toimivalla henkilöstöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille” (**rikosilmoitus**), ”kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen (alle 18 v.) on kohdistettu:

1. rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko (kaikki alle 18 v. lapseen kohdistuvat seksuaalirikokset);
2. sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.”

Koulun tai esiopetuksen työntekijän on siis tehtävä **sekä lastensuojeluilmoitus että rikosilmoitus**, kun hän saa tietoonsa lapseen kohdistuvan seksuaalirikoksen tai lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen. Huom! Jos kaltoinkohtelu/pahoinpitely/seksuaalirikos on tapahtunut perheen sisällä, ei huoltajille ilmoiteta rikos- ja lastensuojeluilmoituksen tekemisestä, koska lapsella on riski joutua vaaraan rikosepäilyn vuoksi.

Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävän teon osalta ilmoitusvelvollisuus syntyy. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, kun tieto teosta on saatu. Lievä pahoinpitely puolestaan ei ole ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon lapsen ikä, teon olosuhteet, tekojen toistuvuus, teon seuraukset (esim. kipu) ja tahallisuus. Alle 15 -vuotias ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa, mutta korvausvastuu hänellä on.

Tarpeen vaatiessa opetushenkilöstö, muu henkilöstö tai rehtori tekee ilmoituksen häirinnästä. Häirinnästä, joka koskee oppilaan vapaa-aikaa tai kotiooloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja lastensuojeluun, jos se täyttää rikoksen tunnusmerkit. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä. (OPH 2024A.)

Ilmoituskynnyksen tulee olla matala. Toisinaan rajanveto on kuitenkin haastavaa, joten kysy epäselvissä tilanteissa neuvoa poliisilta tai sosiaalitoimesta. Akuutissa vaaratilanteissa tulee soittaa hätäkeskukseen 112.

LÄHTEET

- Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietamäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J. & Siukola, R. 2020. Väkivaltakäsitteiden sanasto. THL.
- Laitinen K., Haanpää S., Francke L. & Lahtinen M. 2020:3a. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2020:3a. Opetushallitus.
- Laitinen, K., Lahtinen, M., Haanpää, S., Järvinen, J., Granskog, P. & Turunen-Zwinger, S. 2020:4a. Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2020:4a. Opetushallitus.
- Lastensuojelulaki 25 §.
- OPH 2024A. Häirinnän määrittely ja lainsäädäntö. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/hairinnan-maarittely-ja-lainsaandanto>
- OPH 2024B. Salassapito, tietosuoja ja tietojen säilyttäminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/salassapito-tietosuoja-ja-tietojen-sailyttaminen-varhaiskasvatuksessa-ja>
- Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 19 §-20 §.
- Perusopetuslaki 6 §.
- Perusopetuslaki 29 § (30.12.2013/1267)
- Perusopetuslaki 36 a § (13.6.2003/477)
- Perusopetuslaki 36 b § (13.6.2003/477)
- Perusopetuslain 35-36 § mukaiset kurinpidolliset keinot ja niiden soveltaminen Laukaan kunnan järjestämässä perusopetuksessa. <https://peda.net/laukaa/pops/luku5/5-3>
- Tasa-arvolaki 7 § (609/1986)
- THL 2024. Väkivallan muodot. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot>

Suunnitelmallinen ennaltaehkäisy

Suunnitelmallisuus

- Yksikön johtaja koordinoi ja johtaa kiusaamisen, häirinnän ja väkivalan vastaista työtä omassa yksikössä - ja vastaa sen toteutumisesta, seurannasta ja arvioinnista.
- Yksikkökohtaiset tarkennukset toimintatavoista kirjataan: Koulun toimintasuunnitelma/Päiväkotien esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvät tarkennukset.
- Yksiköissä on periaatteet, miten hyväksyvää ja kunnioittavaa ilmapiiriä luodaan ja ylläpidetään.
- Suunnitelma ja toimintatavat turvallisuuteen liittyen käydään läpi oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa.
- Henkilöstö saa perehdytyksen yhteiseen toimintamalliin.
- Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita käsitellään säännöllisesti ja huolehditaan käytänteiden ajantasaisuudesta.
- Ilmenneet kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset kirjataan.
- Hyödynnetään kyselyjä kokemusten arvioinnissa.
- Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän suunnitelma päivitetään tarvittaessa, sen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain.
- Oppilaiden valvonta oppimisympäristöissä järjestetään olosuhteet huomioiden riittäväksi.

Arvot

- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ei hyväksytä missään muodossa.
- Henkilöstö puuttuu epäasialliseen kohteluun systemaattisesti.
- Tasa-arvoinen, yhdenvertainen, oikeudenmukainen ja arvostava kohtelu.
- Henkilökunta tunnistaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän riskitekijöitä sekä niiden ilmenemisen tunnusmerkkejä.
- Henkilöstö osallistaa oppilaat turvallisen oppimisympäristön luomiseen.
- Oppilaille opetetaan, mitä kiusaaminen, väkivalta ja häirintä ovat, niiden tunnusmerkkejä, sekä miten toimia niitä kohdatessaan.
- Oppilaita rohkaistaan vertaisvastuuseen: vertaisten epäasialliseen käytökseen puuttumiseen ja aikuiselle kertomiseen.
- Huoltajia kannustetaan keskustelemaan lastensa kanssa hyväksytyistä toimintatavoista.

Yhteisöllinen toimintakulttuuri

- Yhteisöllisyyttä rakennetaan yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.
- Tutustuminen, ryhmäyttäminen sekä yksinäisyyden ehkäiseminen läpi opinpolun.
- Kohdataan, huomataan hyvä ja annetaan positiivista palautetta.
- Aikuiset näyttävät esimerkkiä omalla toiminnallaan.
- Tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen arjessa sekä hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti.
- Oppilaat ja huoltajat ovat mukana suunnittelemassa ja luomassa yhteisöllisyyttä lisäävää toimintakulttuuria.
- Vuorovaikutteinen ja varhainen yhteistyö huoltajien kanssa.
- Yhteistyö opiskeluhoollon toimijoiden kanssa.
- Yhteistyö eri viranomaisten, järjestöjen tai muiden tahojen kanssa (esim. poliisi, sosiaalitoimi, seurakunta, nuorisotoimi).

Välitön puuttuminen

- Henkilöstön välitön puuttuminen aina kaikkeen näkemäänsä tai tietoon tulleeseen kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään ja muuhun epäasialliseen käytökseen kouluajalla/esiopetuksessa.
- Välitön asian selvittäminen tilanteen mukaan. Vakavissa väkivaltatilanteissa toiminta väkivaltatilanteiden mallin mukaan. Kiusaamis- ja häirintätilanteissa selvitetään tapahtumien kulku keskusteluissa osapuolten kanssa, tehdään sopimus, sekä sovitaan jatkoon toimintatavoista. Opettaja/yksikön johtaja määrää tarvittaessa asianmukaiset seuraamukset [Perusopetuslain 35 § - 36 §](#) mukaisesti. Asiat kirjataan Selvittelylomakkeelle.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille mahdollisimman pian. (POL 29 §.) Tiedottaminen ja varhainen vuorovaikutus huoltajien kanssa läpi prosessin.
- Jos tilanteessa epäillään rikosta, konsultoidaan poliisia/lastensuojelua. Lastensuojelun 25 § mukaisesti [lastensuojeluilmoitus](#) ja/tai [rikosilmoitus](#).
- Koulumatkan/esiopetusmatkan aikana tapahtuneesta kiusaamisesta velvollisuus ilmoittaa huoltajille, osapuolet voidaan ohjata sovitteluun (Keski-Suomen sovittelutoimisto).

Seuranta ja jälkituki

- Varmistetaan säännöllinen seuranta ja oppilaan kokemus turvallisuudesta oppimisympäristöissä. Sovitaan kuka/ketkä vastaavat seurannasta: ensimmäisen kuukauden ajan viikoittain, sen jälkeen tarpeen mukaan. Seurannassa kuullaan osapuolia ja varmistetaan kiusaamisen/häirinnän loppuminen. Tarjotaan osapuolille opiskeluhoollon tuki. Huomioidaan ryhmän tuen tarve.

Kiusaamisen/Häirinnän jatkuessa tai jos selvittely hankaloituu:

- Kutsutaan huoltajat yhteiseen tapaamiseen tai järjestetään osapuolille erilliset tapaamiset. Opettaja/yksikön johtaja määrää asianmukaiset seuraamukset [Perusopetuslain 35 § - 36 § mukaisesti](#). Sovitaan seuranta ja tuki edellä mainitusti. Asiat kirjataan yksikön sisäisesti käytössä olevalle Selvittelylomakkeelle.
- Opiskeluhoollon yhteistyö: Monialaisen asiantuntijaryhmän koonti.
- Poliisin ja lastensuojelun konsultointi sekä yhteistyö / sovittelutoimisto.
- Opetuksenjärjestäjällä on oikeus käyttää [perusopetuslain 35 § - 36 §](#) mukaisia kurinpitokeinoja, sekä perusopetuslain 6 § mukaista oikeutta määrätä kiusaamiseen syyllistyneelle oppilalle toinen lähikoulu.

Kiusaaminen= tahallista, toistuvaa, haitallista tai vahingoittavaa vallankäyttöä ja väkivaltaa.

Häirintä= käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti.

Väkivalta= väkivallanteot voivat ilmetä mm. fyysisinä, henkisinä tai seksuaalisina.

Mallin laadinnassa hyödynnetty Jyväskylän kaupungin kiusaamisen vastaista mallia.

Aikuiset puuttuvat välittömästi epäasialliseen kohteluun.

Jos kyseessä riitatilanne:
Asia selvitetään. Tarvittaessa huoltajille ilmoitus.

Jos kiusaamisen tai häirinnän tunnusmerkit täyttyvät:

Kiusaaminen= Tahallista, toistuvaa, haitallista tai vahingoittavaa vallan käyttöä. Voi olla fyysistä/henkistä/seksuaalista väkivaltaa.

Häirintä= Käyttäytymistä, jolla loukataan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti.

- ◇ Aikuiset järjestävät keskustelut osapuolten kanssa mahd. pian ja asiat kirjataan Wilmaan.
- ◇ Kiusatuksi joutunut voi nimetä tuekseen turvallisen aikuisen koulusta.
- ◇ Seksuaalisen väkivallan tai rikoksen tunnusmerkkien täytyessä aikuiset ottavat yhteyttä poliisiin/lastensuojeluun sekä tekevät Lastensuojelulain 25 § mukaisesti [lastensuojeluilmoituksen](#) ja/tai [rikosilmoituksen](#).

Selvittely

- ◇ Keskustelut osapuolten kanssa erikseen. Tehdään sopimus, annetaan määräykset ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu, jos sopimus ei pidä. Tarvittaessa määrätään [perusopetuslain 35 § - 36 § mukaisia kurinpitokeinoja](#).
- ◇ Sovitaan seurannasta: ensimmäisen kuukauden ajan viikoittain, sen jälkeen tarpeen mukaan.
- ◇ Asiasta ilmoitetaan kaikkien osapuolten huoltajille mahdollisimman pian.
- ◇ Mahdollisuus opiskeluhoollon tukeen. Järjestetään vahvempi tuki ryhmään.

Seurantakeskustelu: Kuullaan osapuolia ja varmistetaan, että kiusaaminen/häirintä on loppunut.

Kiusaamisen/Häirinnän jatkuessa tai jos selvittely hankaloituu

- ◇ Kutsutaan huoltajat yhteiseen tapaamiseen tai järjestetään erilliset tapaamiset. Opettaja/yksikön johtaja määrää asianmukaiset seuraamukset. Sovitaan seurannasta. Seurantakeskustelussa varmistetaan kiusaamisen/häirinnän loppuminen. Asiat kirjataan Wilmaan.
- ◇ Kootaan monialainen asiantuntijaryhmä./ Poliisi ja lastensuojelu mukaan./Keski-Suomen sovittelutoimiston palvelu.
- ◇ Opetuksenjärjestäjällä on oikeus käyttää [perusopetuslain 35 § - 36 § mukaisia kurinpitokeinoja](#). Tarvittaessa opetuksen järjestäjä käyttää perusopetuslain 6 § mukaista oikeutta määrätä kiusaamiseen syyllistyneelle oppilaalle toinen lähikoulu.

LIITE 3 UHKA– JA VÄKIVALTATILANTEIDEN ILMOITUSLOMAKE

Toinen kappale arkistoidaan koululle ja toinen lähetetään sähköisesti koulutuksen järjestäjälle (= sivistysjohtajalle).

Päivämäärä: _____ Aika: _____

ILMOITUKSEN TEKIJÄ

Koulu:

Nimi:

Tehtävä:

OPPILAS/OPPILAAT:

TILANTEEN TAI TAPAHTUMAN KUVAUS:

MUKANA OLLEET AIKUISET:

HENKILÖVAHINGOT:

RIKKOUTUNUT OMAISUUS:

TOIMENPITEET JA TEHDYT ILMOITUKSET (lastensuojelu-, rikos, työsuojelu- ja vahinkoilmoitus):

TIEDOKSI: